

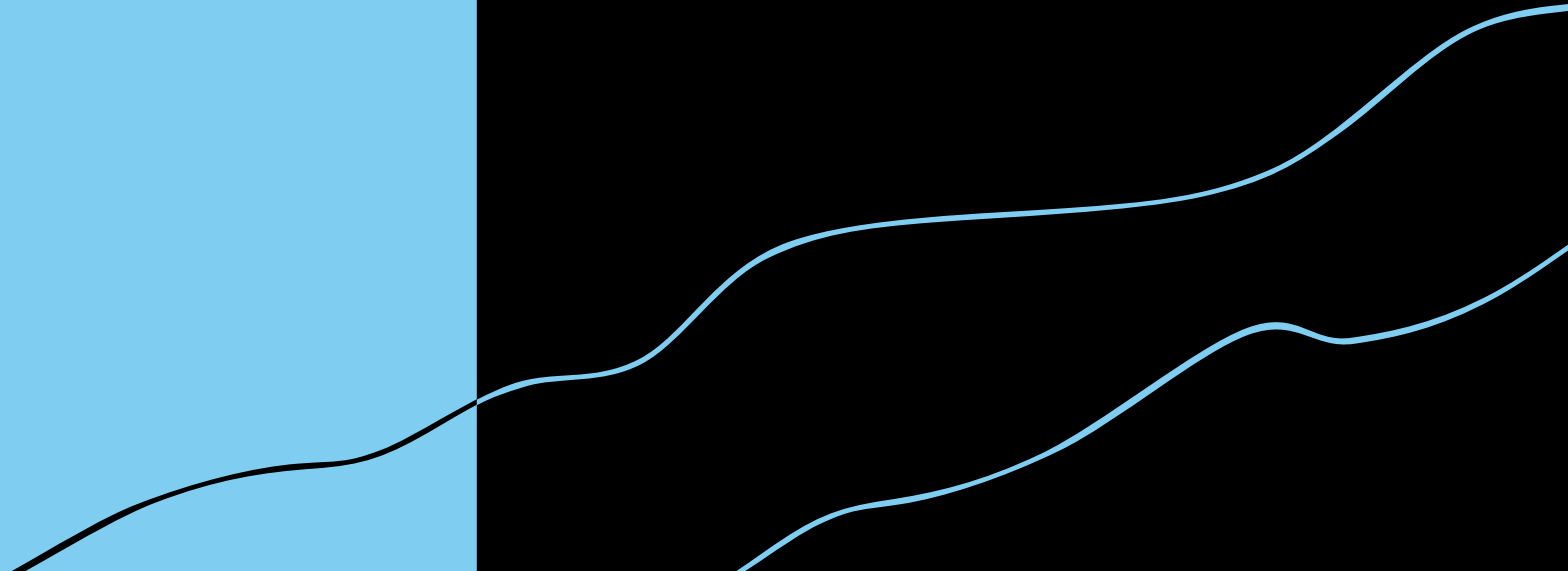
1. Ansvarlig alkoholhåndtering – AAH - i et folkehelseperspektiv
  - Alkohol i Norge
2. AAH som modell
3. Effekter av AAH som modell
4. Betydningen av god kunnskap i alle ledd
  - AVe som virkemiddel
1. Alkoholpolitisk handlingsplan

Alkohol i Norge

Konsumet

Kulturen

Folkehelsen

Alkohol i Norge

- Liberal drikkekultur. Kraftig økning i alkoholforbruket fra 1995 til 2010, spesielt blant kvinner, studenter og eldre.

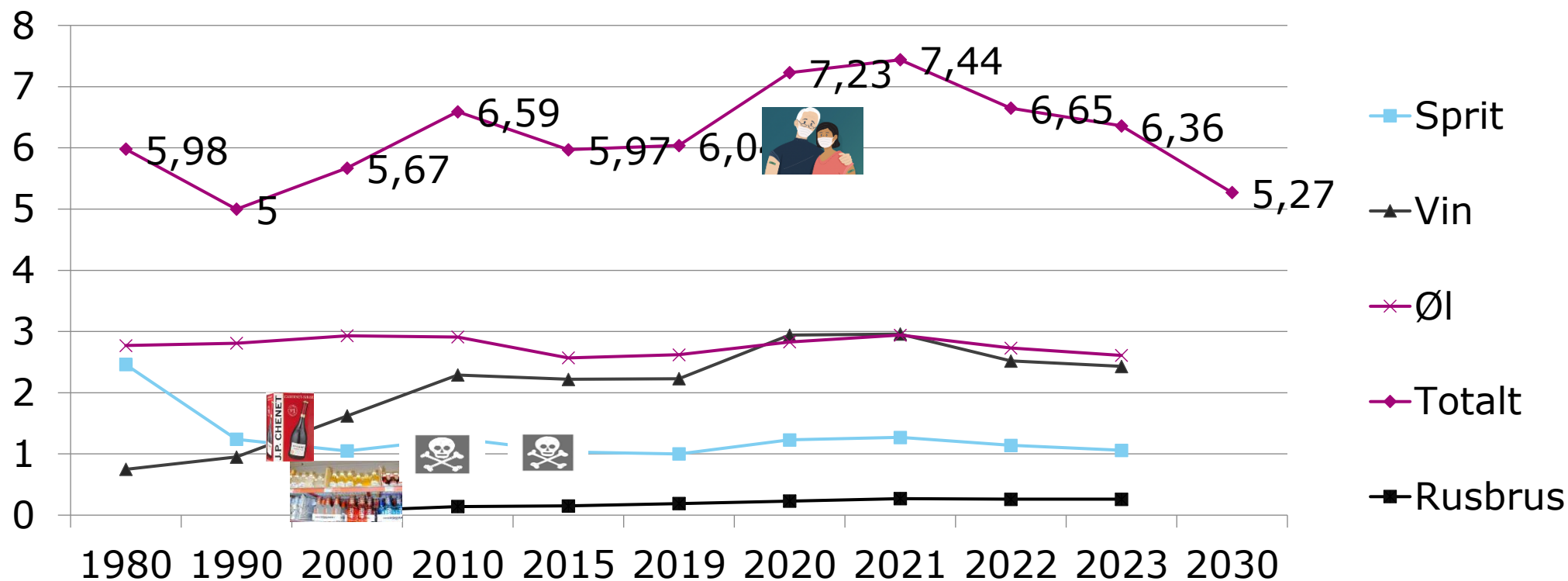
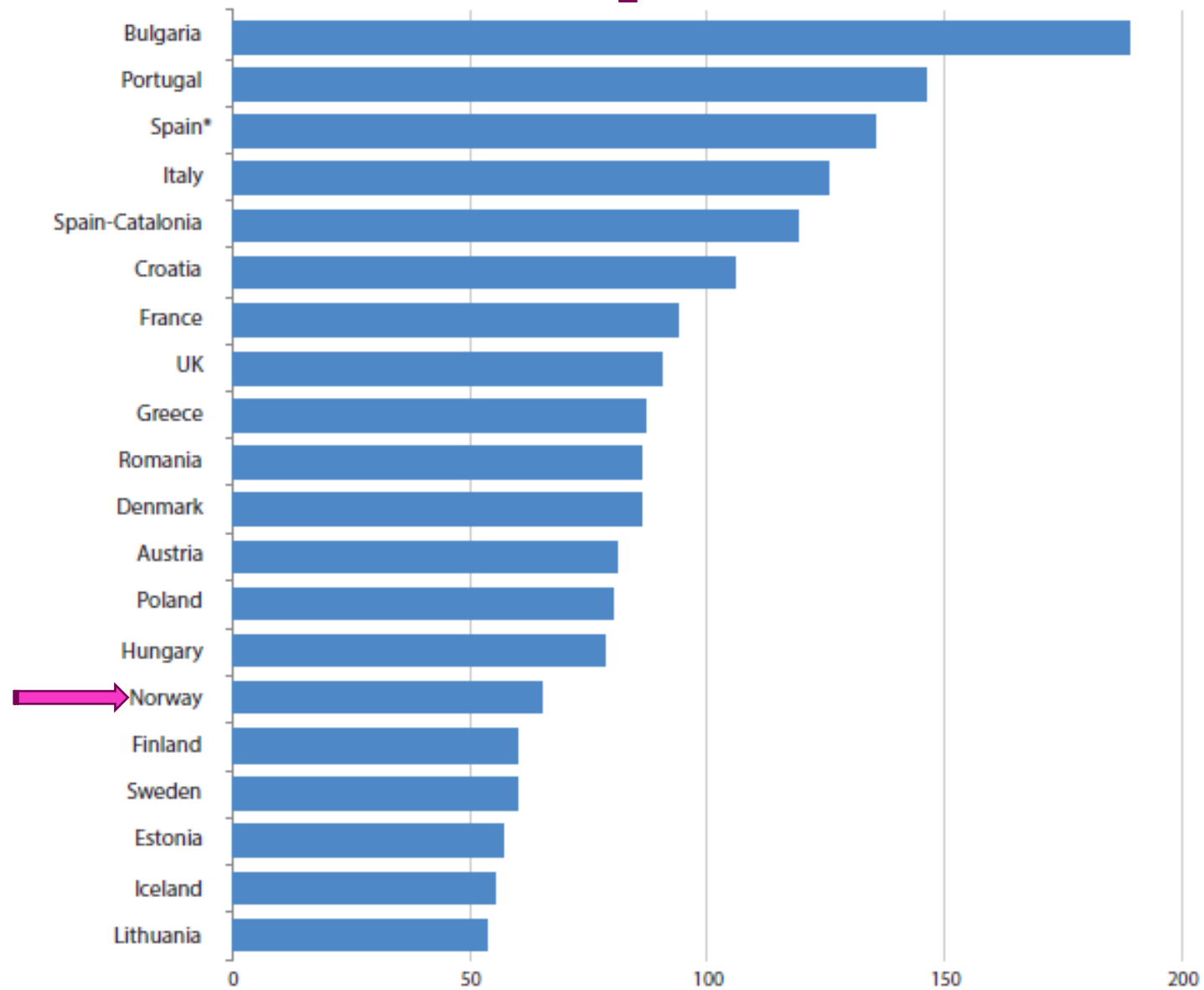
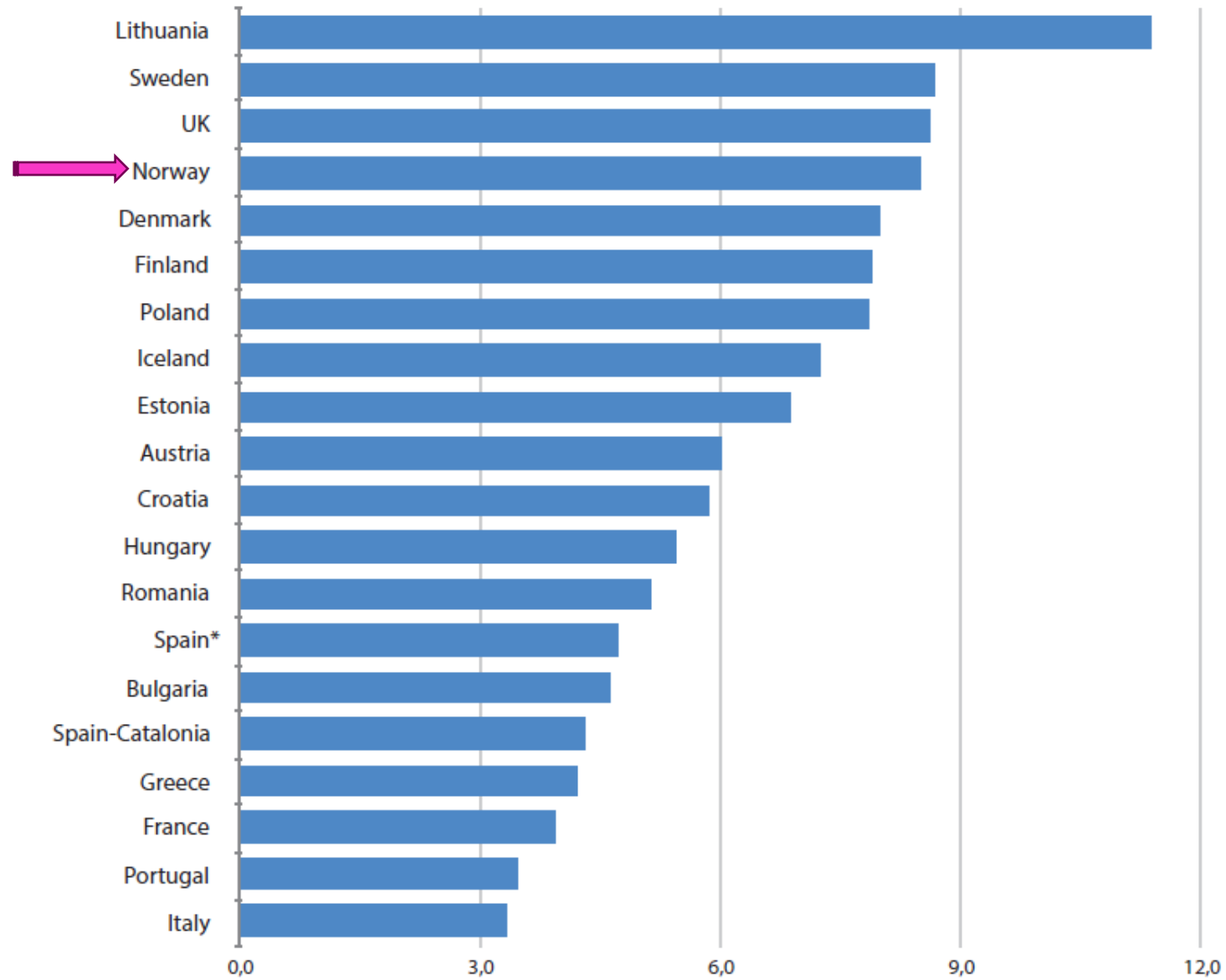

Figure A3.3.5. Annual frequency of drinking any alcoholic beverages (mean of number drinking days for all alcohol consumers)

Figure A3.3.20. Mean alcohol consumption per drinking day in centilitres of pure alcohol for alcohol consumers in last 12 months

Figure A3.3.6. Annual frequency of beer drinking (mean of number beer drinking days for beer consumers)

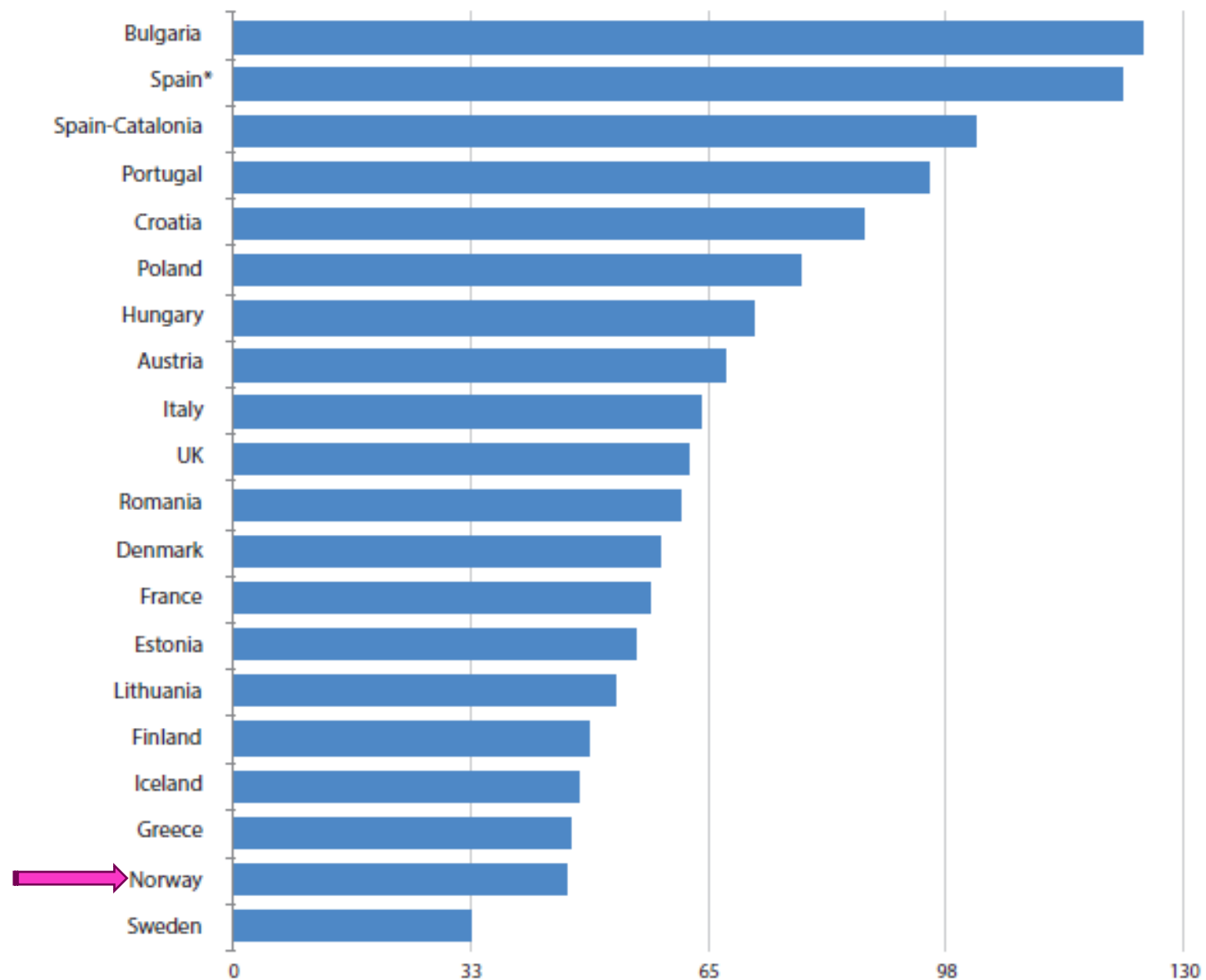

Figure A3.3.9. Mean quantity of beer in terms of pure alcohol consumed usually on a beer drinking day (centilitres)

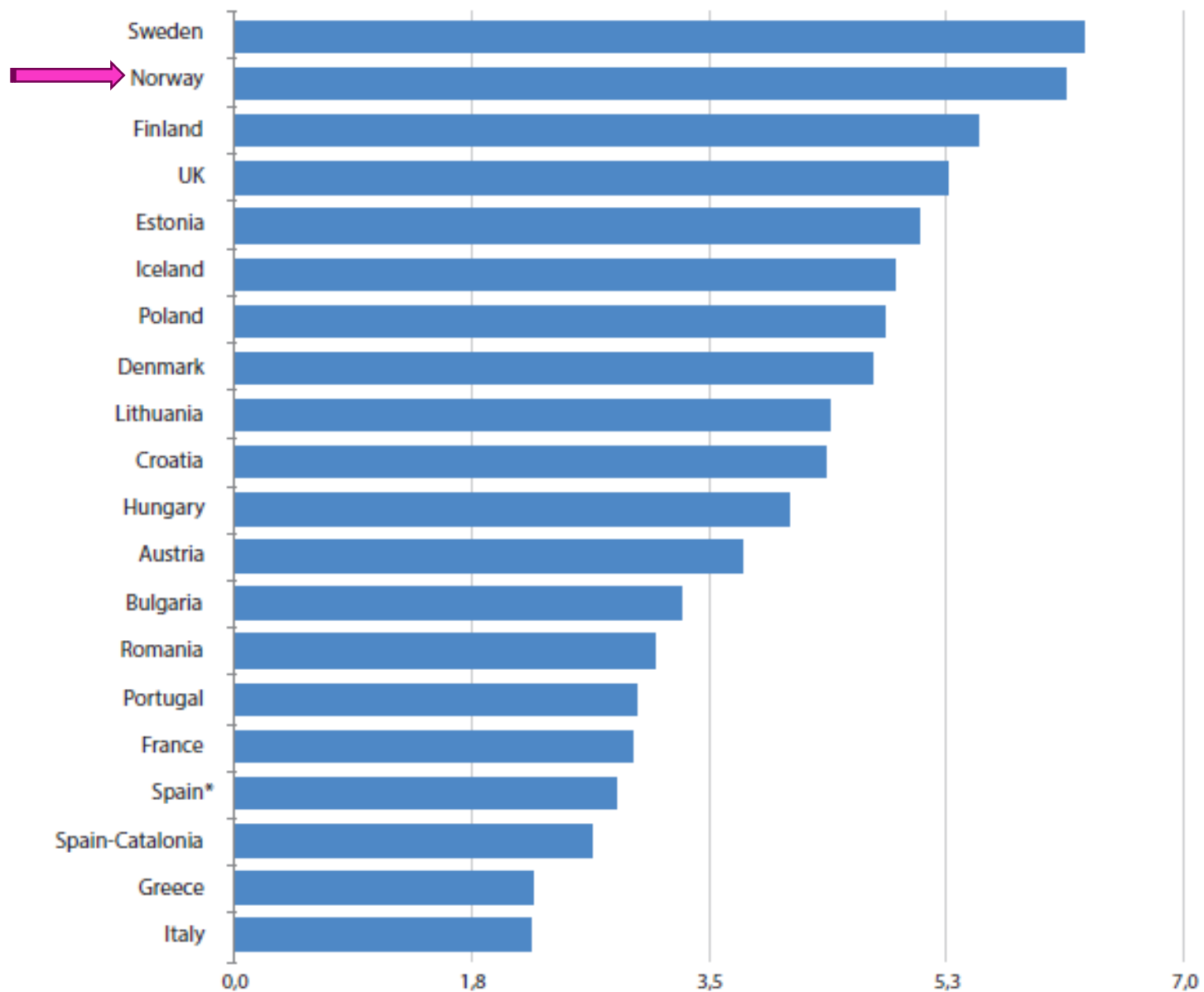
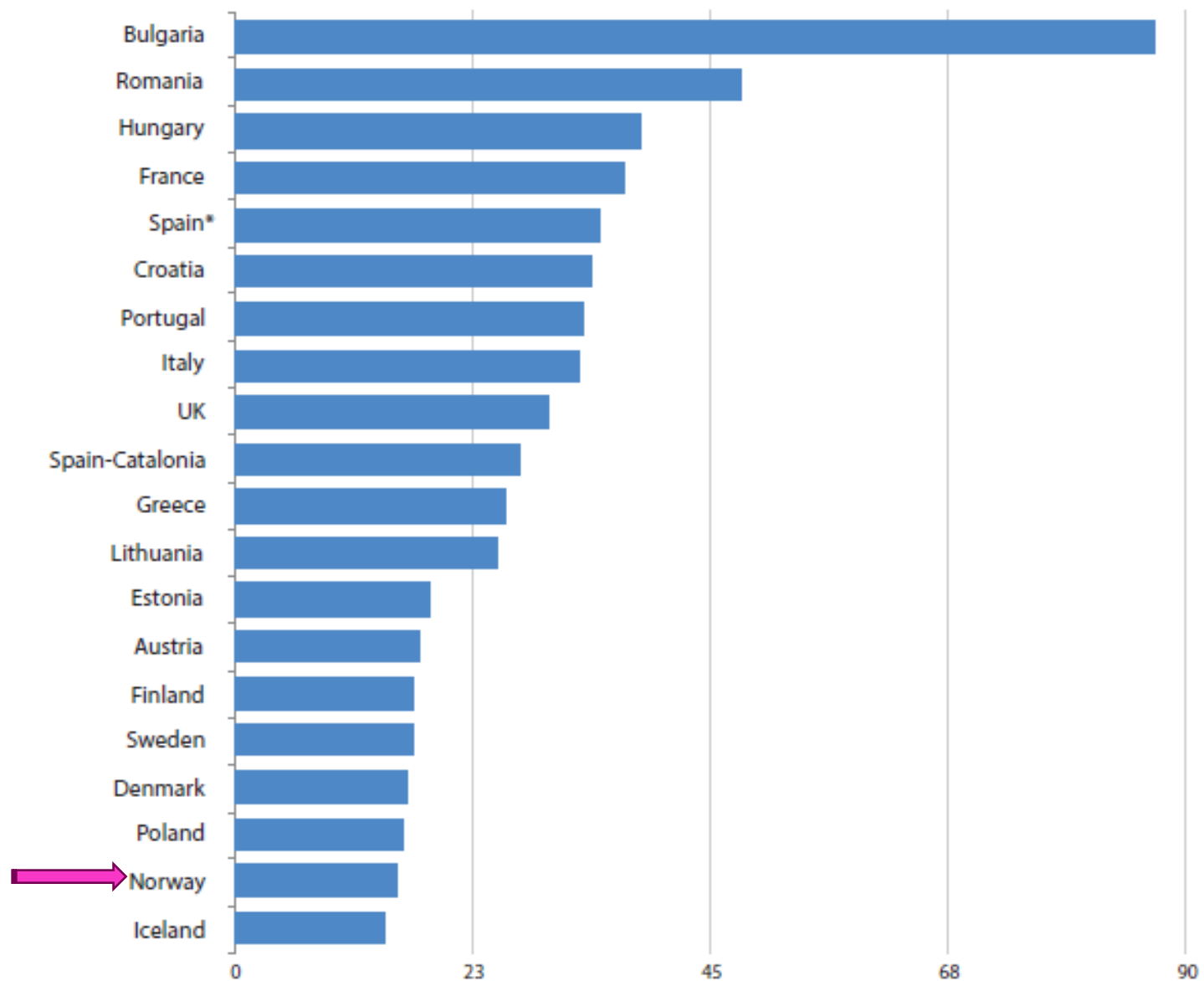

Figure A3.3.8. Annual frequency of spirits drinking (mean of number spirits drinking days for spirits consumers)

Figure A3.3.11. Mean quantity of spirits in terms of pure alcohol consumed usually on a spirits drinking day (centilitres)

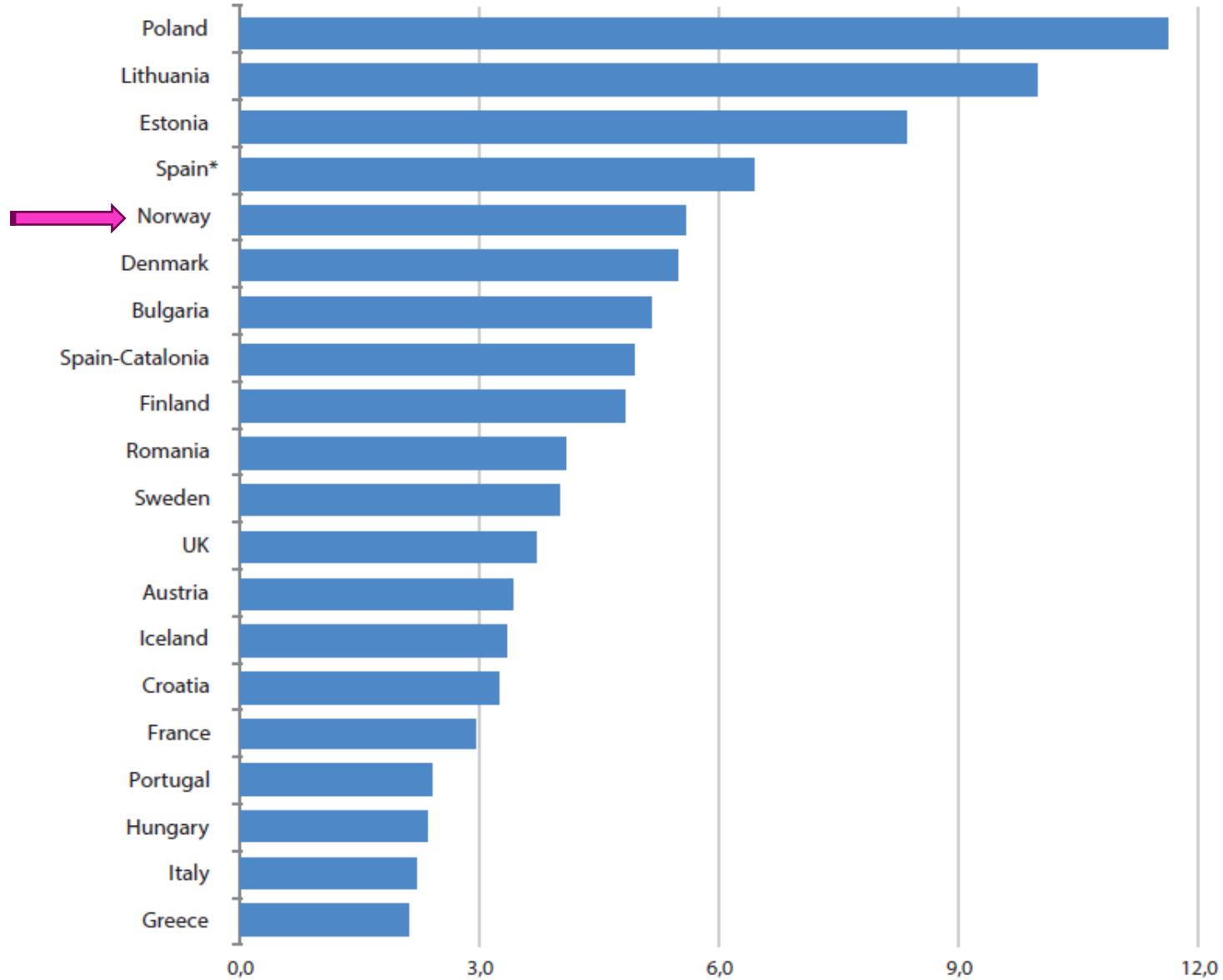
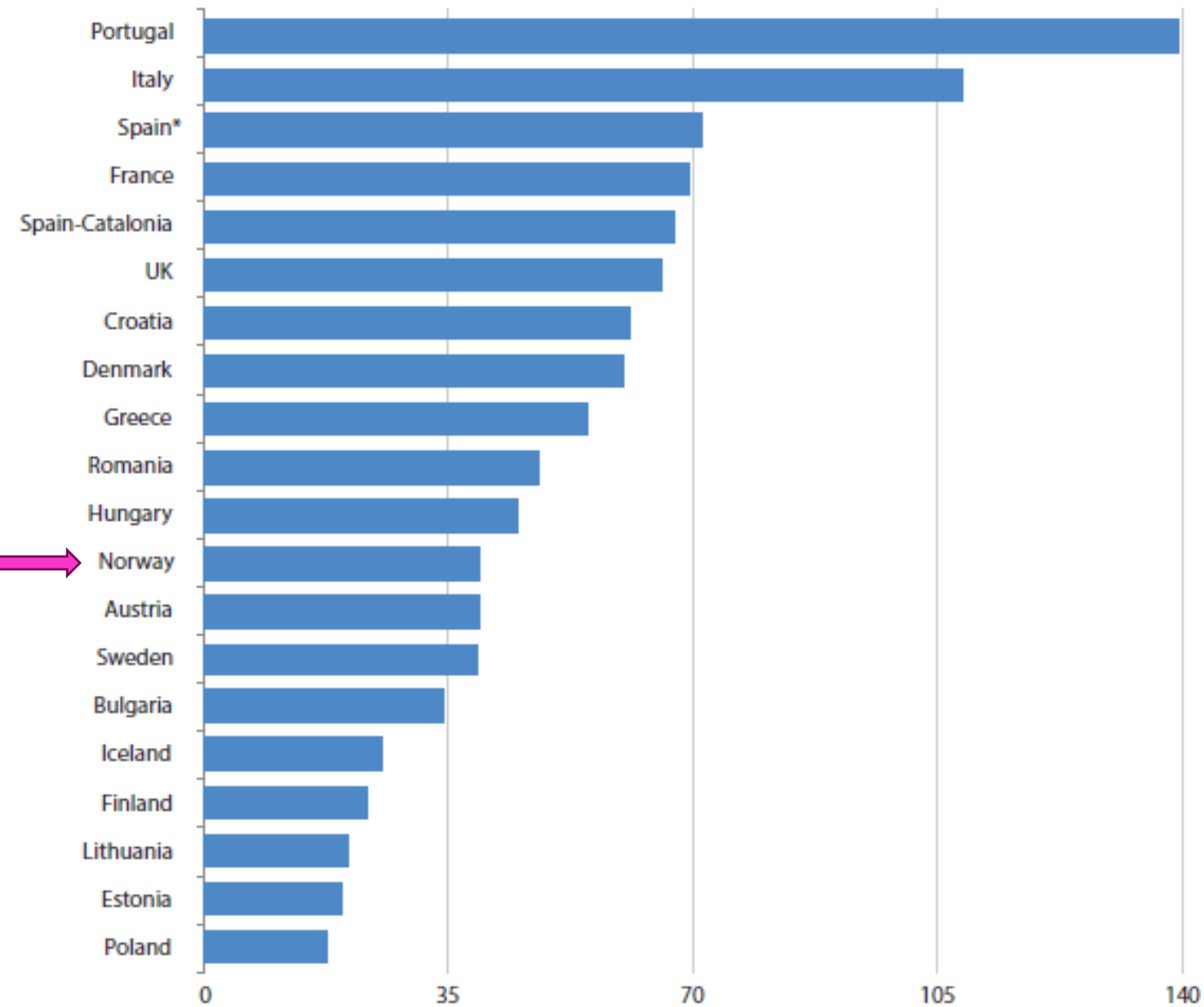

Figure A3.3.7. Annual frequency of wine drinking (mean of number wine drinking days for wine consumers)

Figure A3.3.10. Mean quantity of wine in terms of pure alcohol consumed usually on a wine drinking day (centilitres)

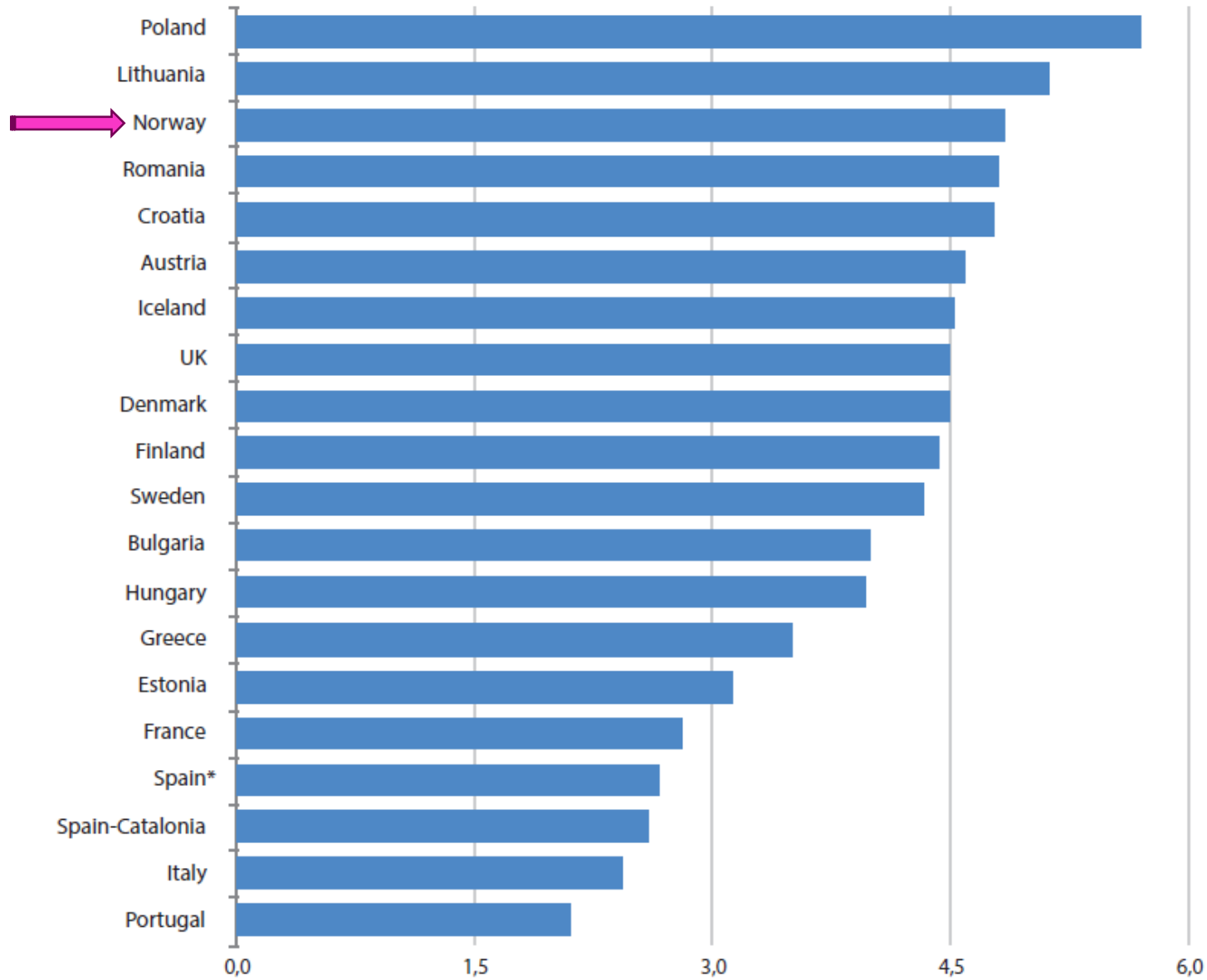
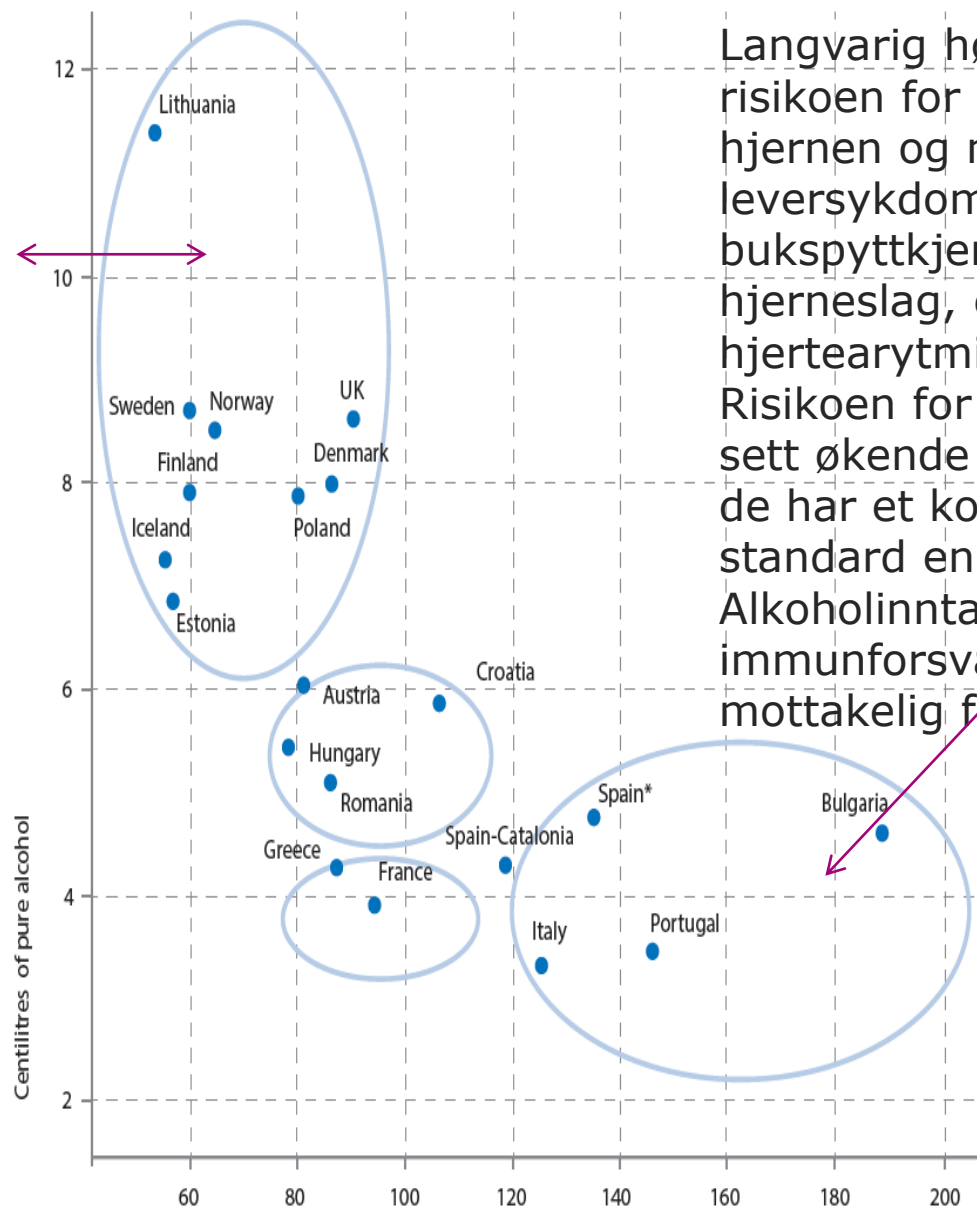

Figure A3.3.21. Consumption per drinking day in centilitres of pure alcohol against frequency of drinking in number of days in the past 12 months for alcohol consumers

Personer som drikker mye og ofte vil være mer utsatt for ulykker av forskjellige slag og vil oftere være innblandet i voldsepisoder.

I nærmere 80 % av registrerte voldssaker i Norge er en eller begge parter påvirket av alkohol

Langvarig høyt alkoholforbruk øker risikoen for utvikling av sykdommer i hjernen og nervesystemet, leversykdommer, betennelse i bukspyttkjertelen, høyt blodtrykk, hjerneslag, enkelte former for kreft, samt hjertearytmier. Risikoen for disse sykdommene er stort sett økende hos personer som oppgir at de har et konsum som tilsvarer 2 – 3 standard enheter per dag eller mer. Alkoholinntak kan også hemme immunforsvaret slik at man blir mer mottakelig for infeksjoner.

Folkehelseproblem

- I Norge, den nest viktigste risikofaktoren for tap av friske leveår og nummer 9 når det gjelder dødsfall. (WHO)

og

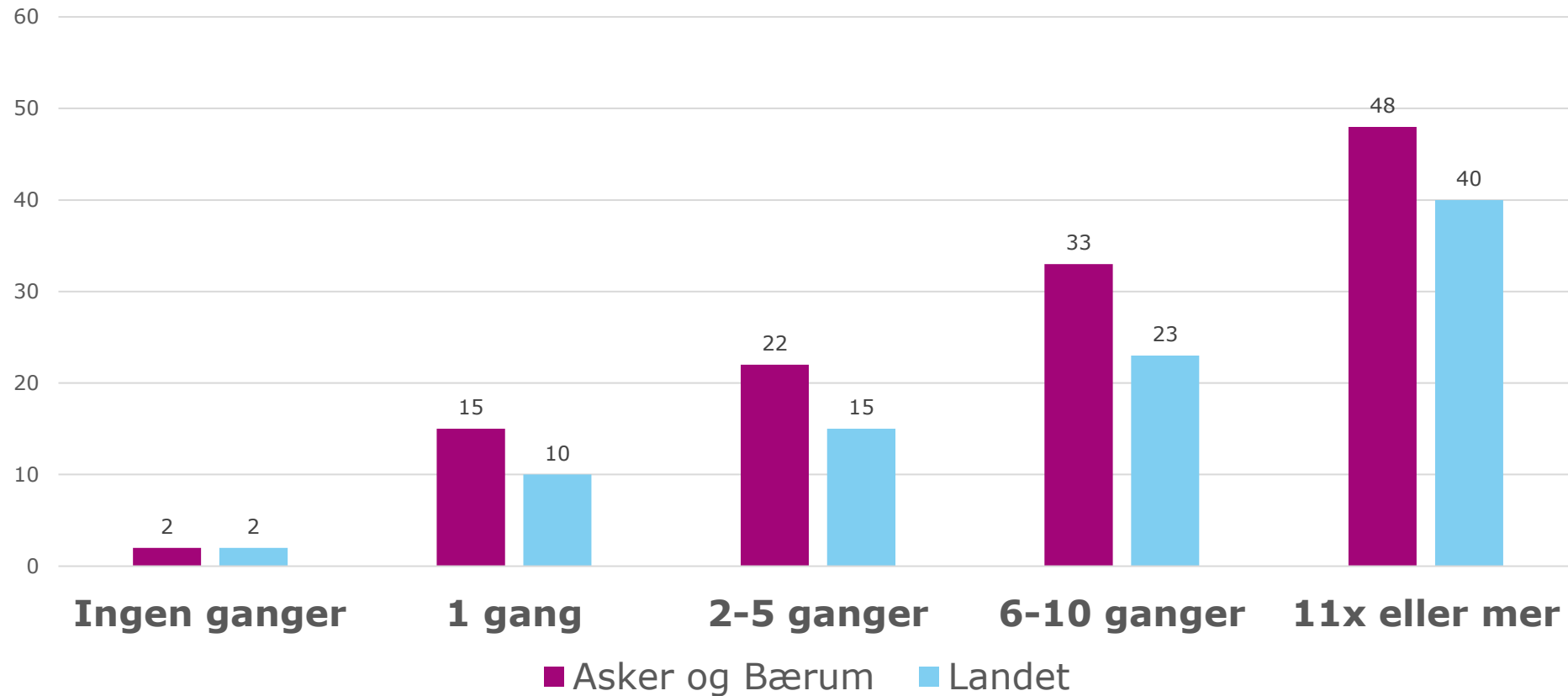
- **< 100 milliarder kr/år**
- 68 - 77 tapt helse og livskvalitet
- 10 - 13 sykefravær og redusert produktivitet
- 1,4 - 7 kostnader for helse- og omsorgstjenesten
- 1,5 - 4 ressursbruk i andre sektorer

Alkohol i Norge

- I Norge drikker vi i helgene og til fest, og ofte mye. Beruselse er forventet og akseptert. Vi tar etter det kontinentale drikkemønsteret ved at vi drikker oftere, men vi er ikke like opptatt som søreuropeere av å ikke drikke oss beruset.

Sannsynlighet for å bruke cannabis relatert til alkoholbruk

Antall ganger ungdom har vært beruset på alkohol siste 12 mnd.
Prosentandelen av disse som har brukt cannabis

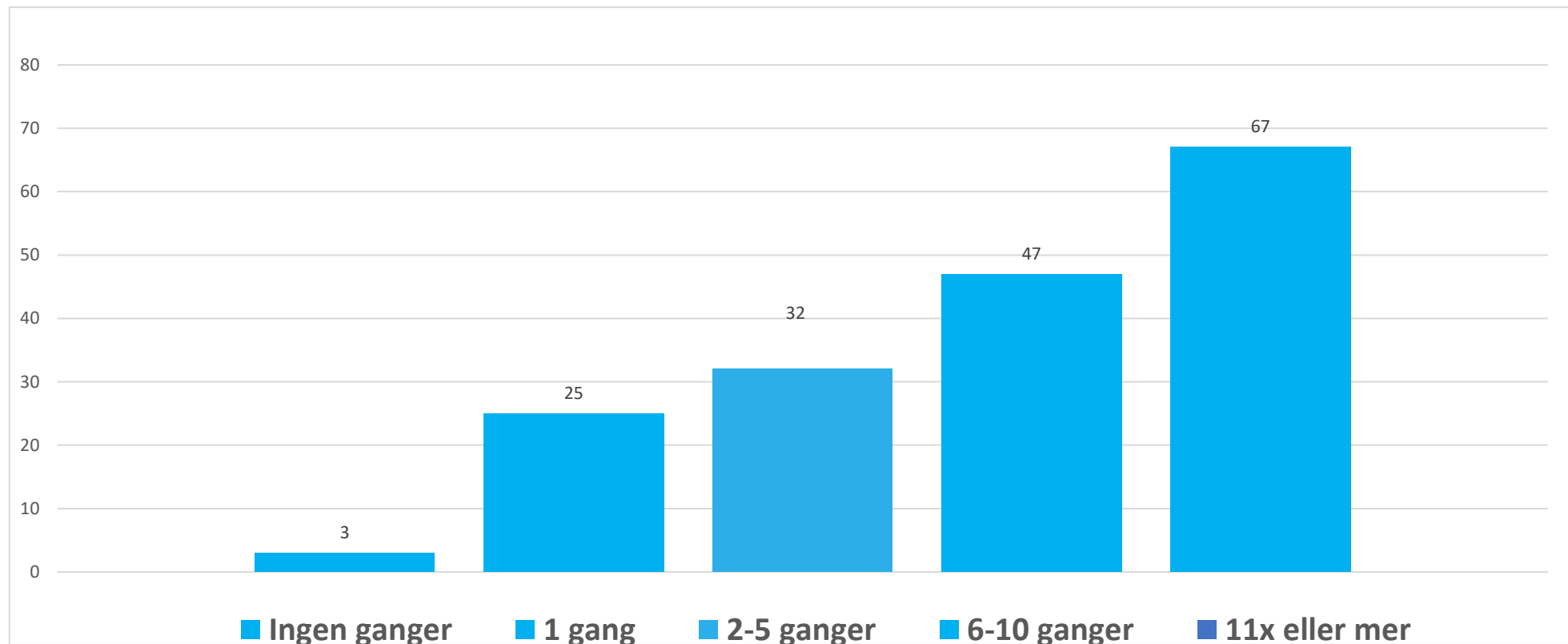
Sannsynlighet for å bruke andre illegale rusmidler relatert til alkoholbruk

Sannsynlighet for å bruke andre illegale rusmidler relatert til bruk av cannabis

Antall ganger ungdom har vært beruset på alkohol siste 12 mnd.
Prosentandelen av disse som har brukt andre illegale rusmidler(AB)

Systematisk arbeid med ansvarlig alkoholhåndtering

Historisk overblikk

2005 Ansvarlig vertskap kurs

STAD

2009 Kontrollprosjektet

2011 MAKS (Nedre Glomma), Trivelig Uteliv (Romerike), SALUT (Oslo)

2012 Ny veileder i skjenkekontroll

Krav til vandel og kompetanse for dørvakter

2016 Prikktildelingssystemet

MÅL

Trygt og hyggelig uteliv

Unngå overskjenking og skjenking av mindreårige

Redusere rusrelatert vold

Bedre og mer effektiv kontroll

Mer lik praksis i kommunene

Rettferdig og forutsigbart

Virkemidler

Samarbeid kommune, politi og næring

Bedre kontroller og samordnede kontroller (Politi, kommune, skatt, arbeid, brann)

Bekymringsamtaler

Policy arbeid, dialogmøter

Opplæring   Ansvarlig vertskap, e-læring, temamøter, nettverksarbeid

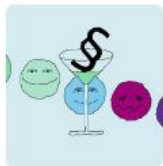
Kursets verdi: Evaluering av «MAKS» kontroll

Sammenligning mellom kommuner som blant annet krever kurs av alle som skjenker, med sammenlignbare kommuner og en restgruppe av små kommuner.

Ansvarlig vertskap

handler om å bidra til et trygt og hyggelig uteliv ved ikke å skjenke mindreårige eller åpenbart påvirkede gjester. Ansvarlig vertskap e-læring vil gi deg kunnskap om regelverk og situasjonshåndtering som kan være nyttig for deg når du skal jobbe i utelivsbransjen.

Kurs i ansvarlig vertskap

200kr
/pr. bruker

- Kurset er tilgjengelig i 5 år.
- Kursbevis etter bestått prøve finner du under kursbevis når du er logget på.
- Skriv ut kursbeviset og bruk det i din CV.

 Registrer deg

 Benytt AVE-kode

 Benytt tilgangskode

 ansvarlig vertskap
e-læring

Logg inn

Skriv inn brukernavn og passord

Logg inn

Ansvarlig vertskap

handler om å bidra til et trygt og hyggelig uteliv ved ikke å skjenke mindreårige eller åpenbart påvirkede gjester. Ansvarlig vertskap e-læring vil gi deg kunnskap om regelverk og situasjonshåndtering som kan være nyttig for deg når du skal jobbe i utelivsbransjen.

Kurs i ansvarlig vertskap

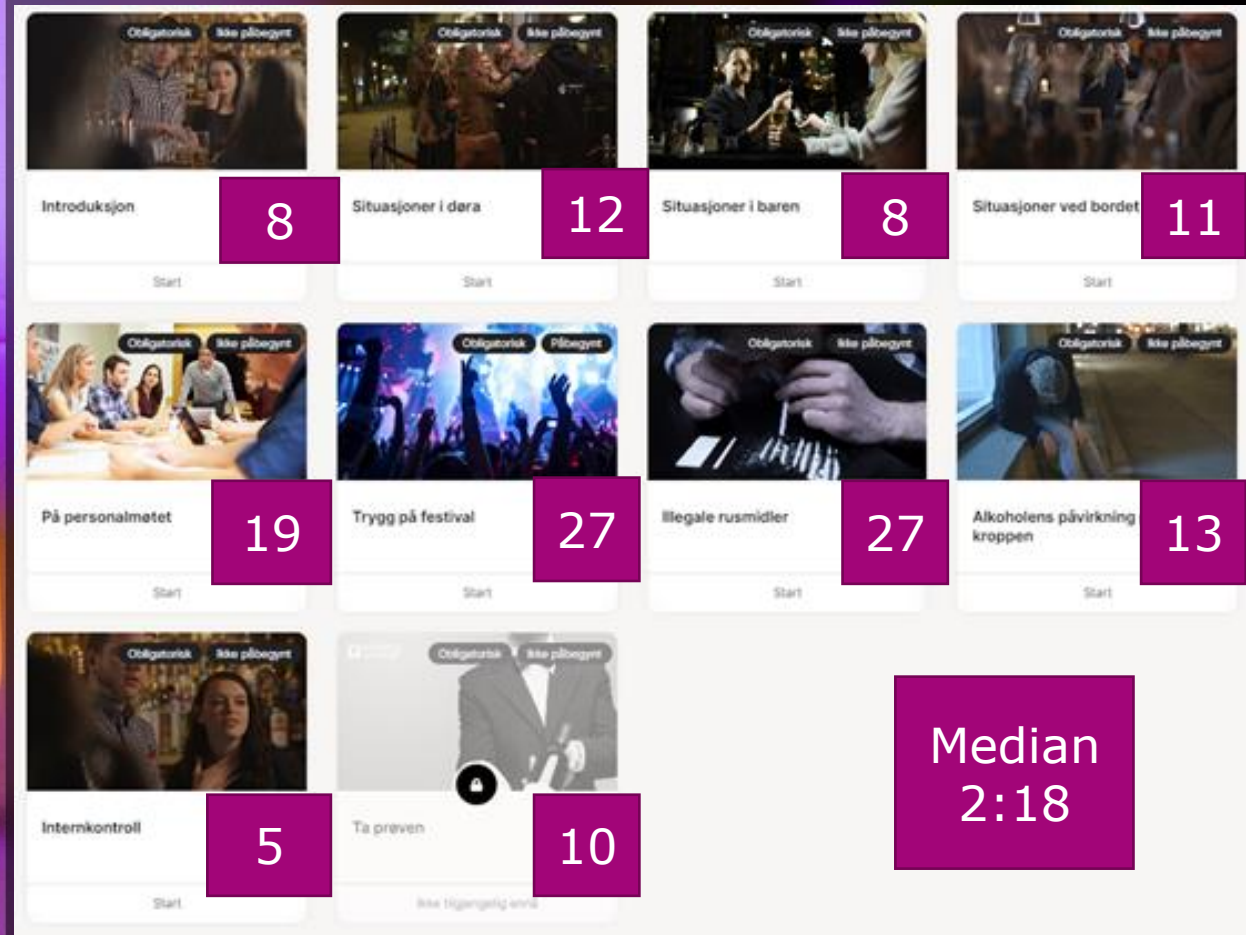
200kr
/pr. bruker

- Kurset er tilgjengelig i 5 år.
- Kursbevis etter bestått prøve finner du under kursbevis når du er logget på.
- Skriv ut kursbeviset og bruk det i din CV.

👤 Registrer deg

📄 Benytt AVE-kode

🔑 Benytt tilgangskode

Ansvarlig vertskap

handler om å bidra til et trygt og hyggelig uteliv ved ikke å skjenke mindreårige eller åpenbart påvirkede gjester. Ansvarlig vertskap e-læring vil gi deg kunnskap om regelverk og situasjonshåndtering som kan være nyttig for deg når du skal jobbe i utelivsbransjen.

Kurs i ansvarlig vertskap

200kr
/pr. bruker

- Kurset er tilgjengelig i 5 år.
- Kursbevis etter bestått prøve finner du under kursbevis når du er logget på.
- Skriv ut kursbeviset og bruk det i din CV.

👤 Registrer deg

📄 Benytt AVE-kode

🔑 Benytt tilgangskode

KORUS
Øst

Gratis tilgang til samarbeidspartnere og studenter

Kommune AVe0010

Politiet AVe0020

Hdir/FHI/KORUS | AVe0030

Matfag VGS AVe0080

KORUS
Øst

KORUS Øst besøksadresse.

KORUS Øst Kjonerud kompetansesenter
Løvstadveien 7
2312 Ottestad

Kontakt oss

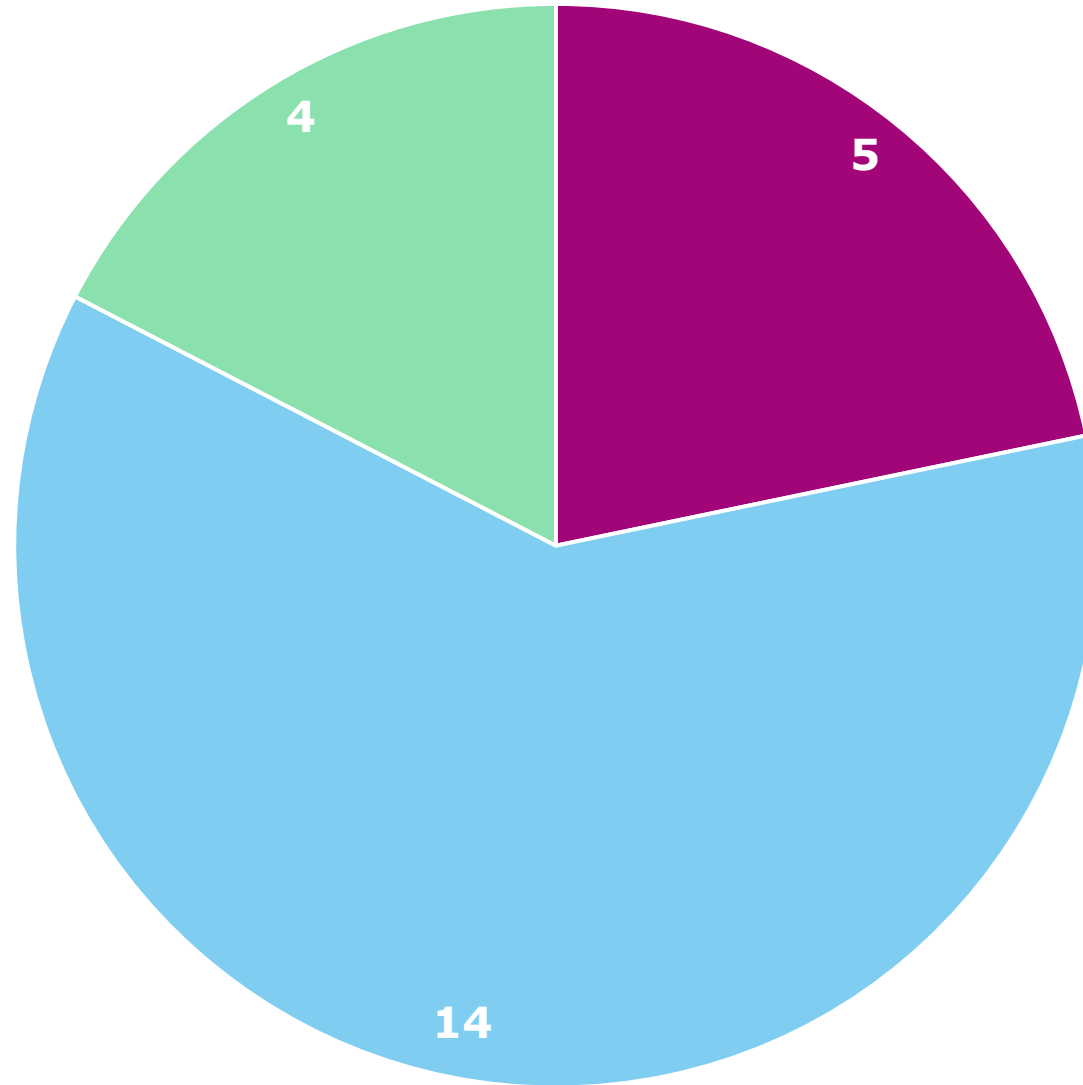
Berit Solberg: berit.solberg@sykehuset-innlandet.no
Alternativt telefon 09:00 – 15:00 (950 47 108)

Ansvarlig vertskap e-læring er laget på oppdrag fra

 Helsedirektoratet

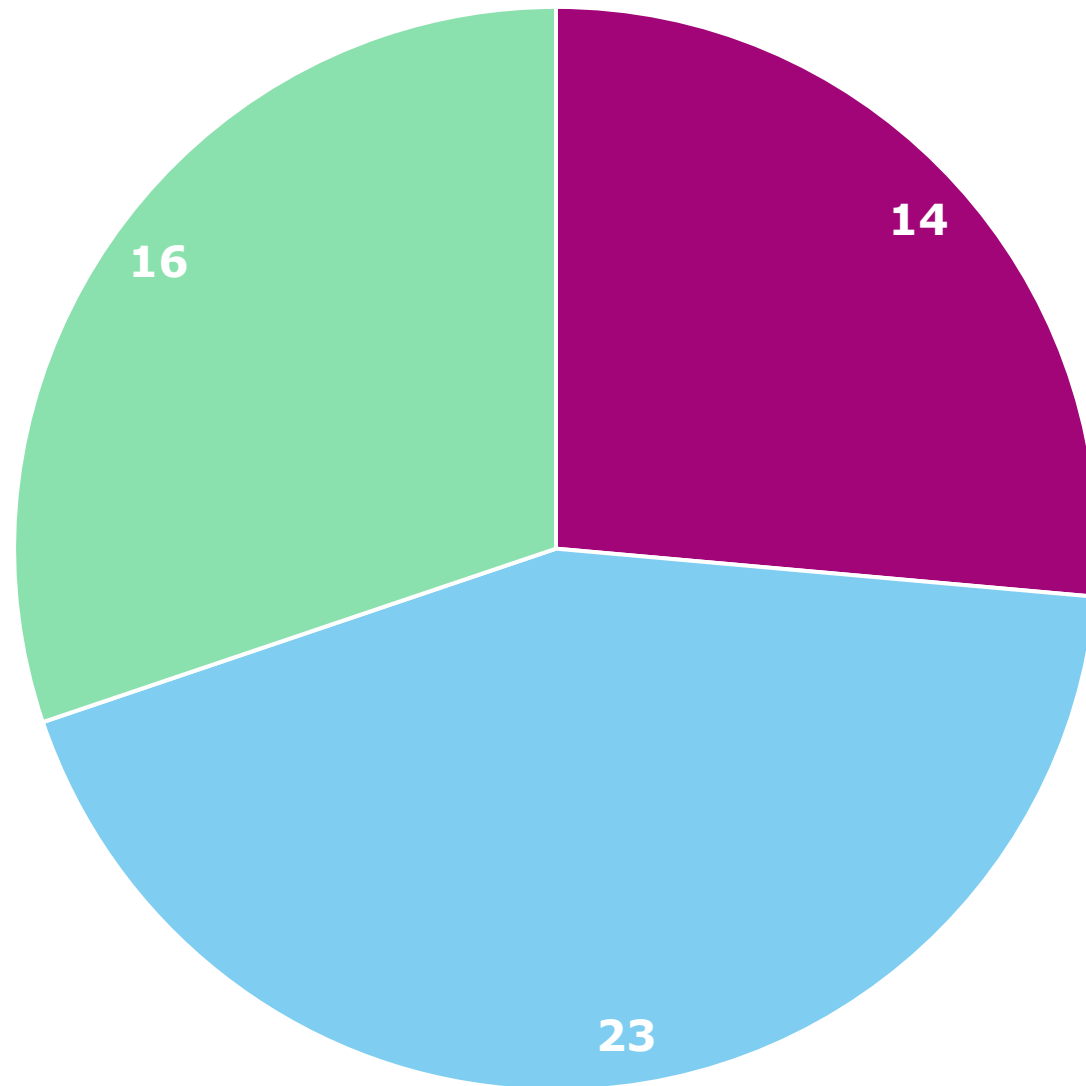
Skjenket til
åpenbart
påvirket

■ MAKS ■ Andre ■ Små

Åpenbart
påvirket

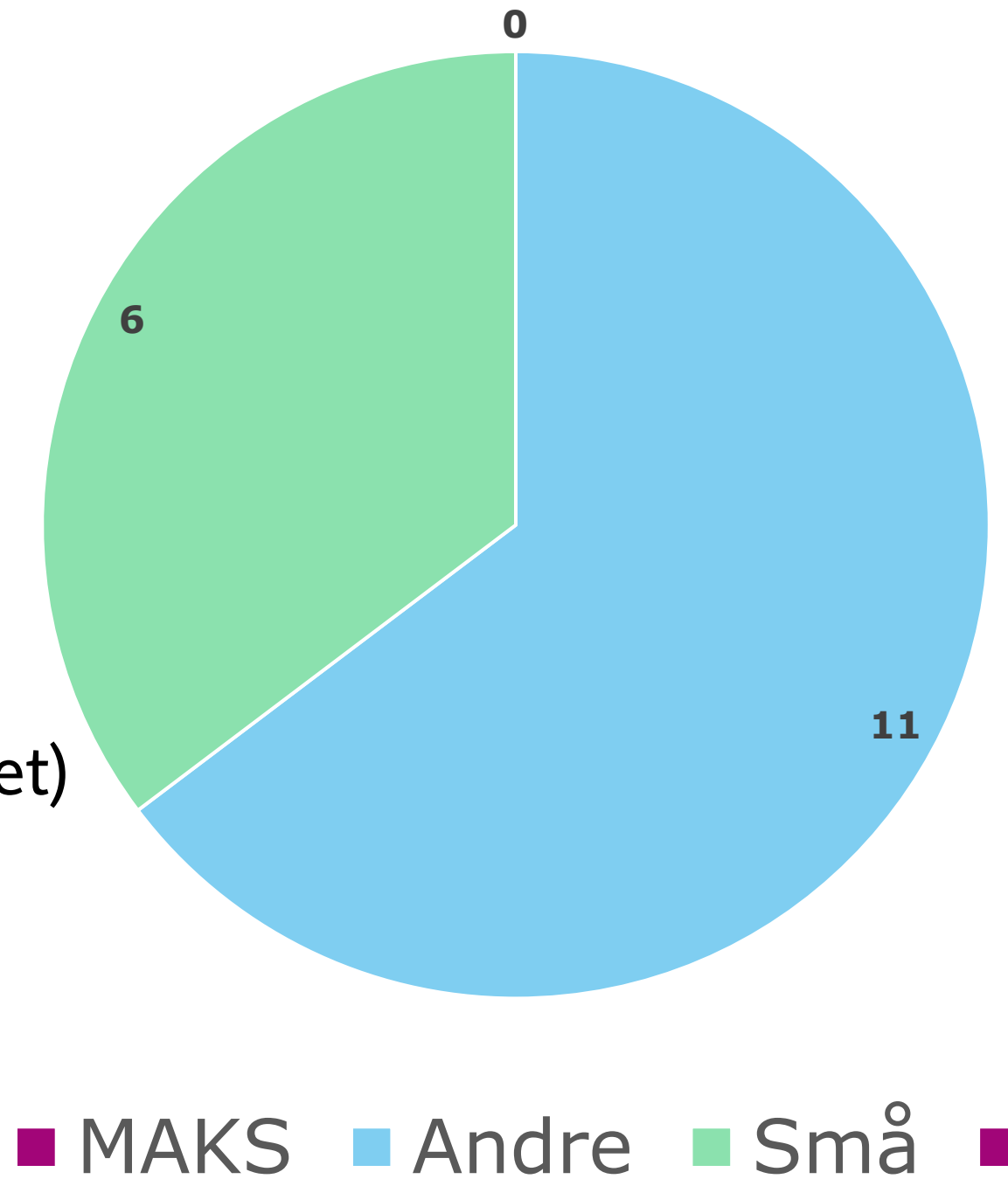

■ MAKS ■ Andre ■ Små

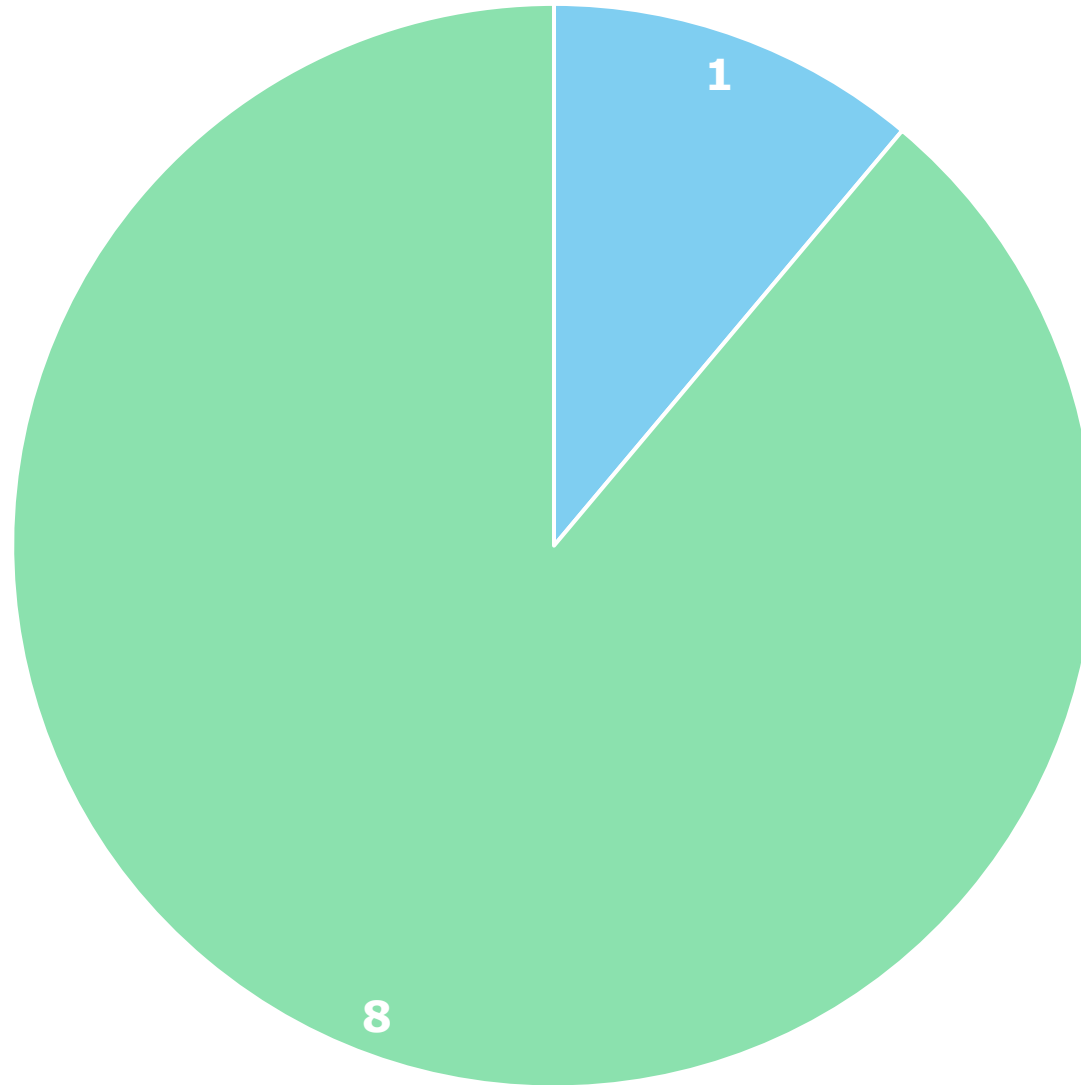
Åpenbart
helt
dritings

(Kraftig påvirket)

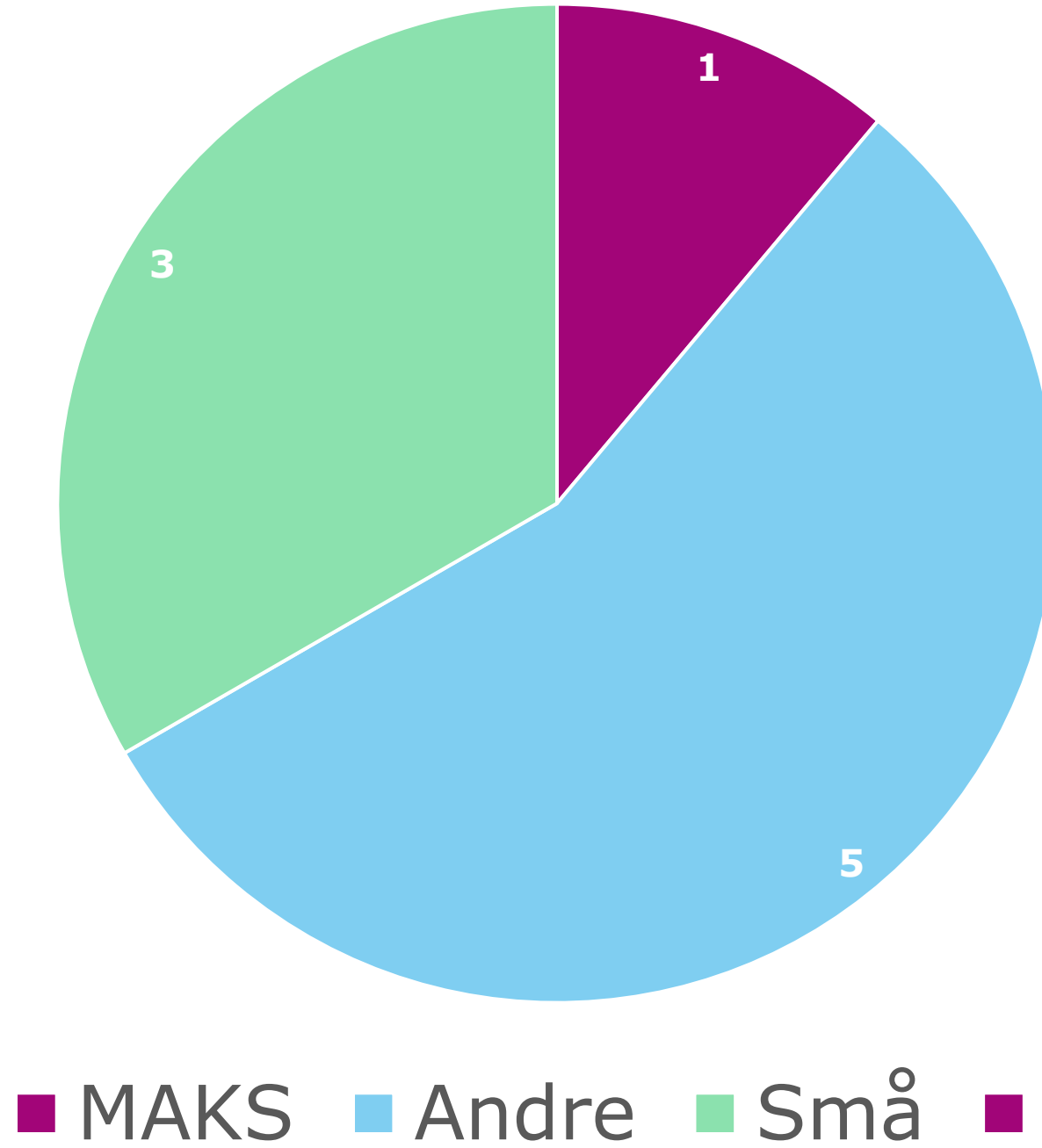
Skjenket
til
mindreårig

■ MAKS ■ Andre ■ Små ■

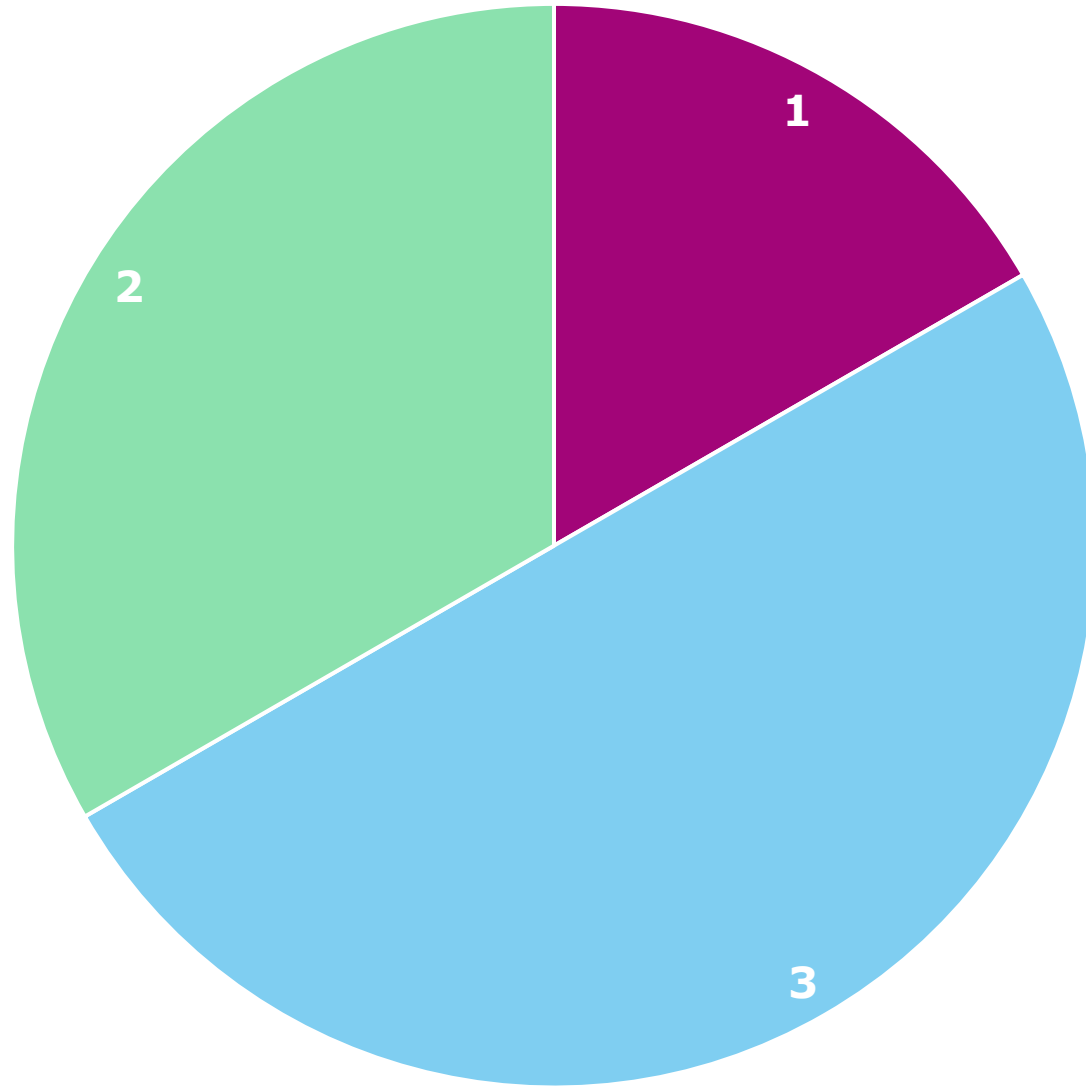

Brudd på
volum-
begrensning

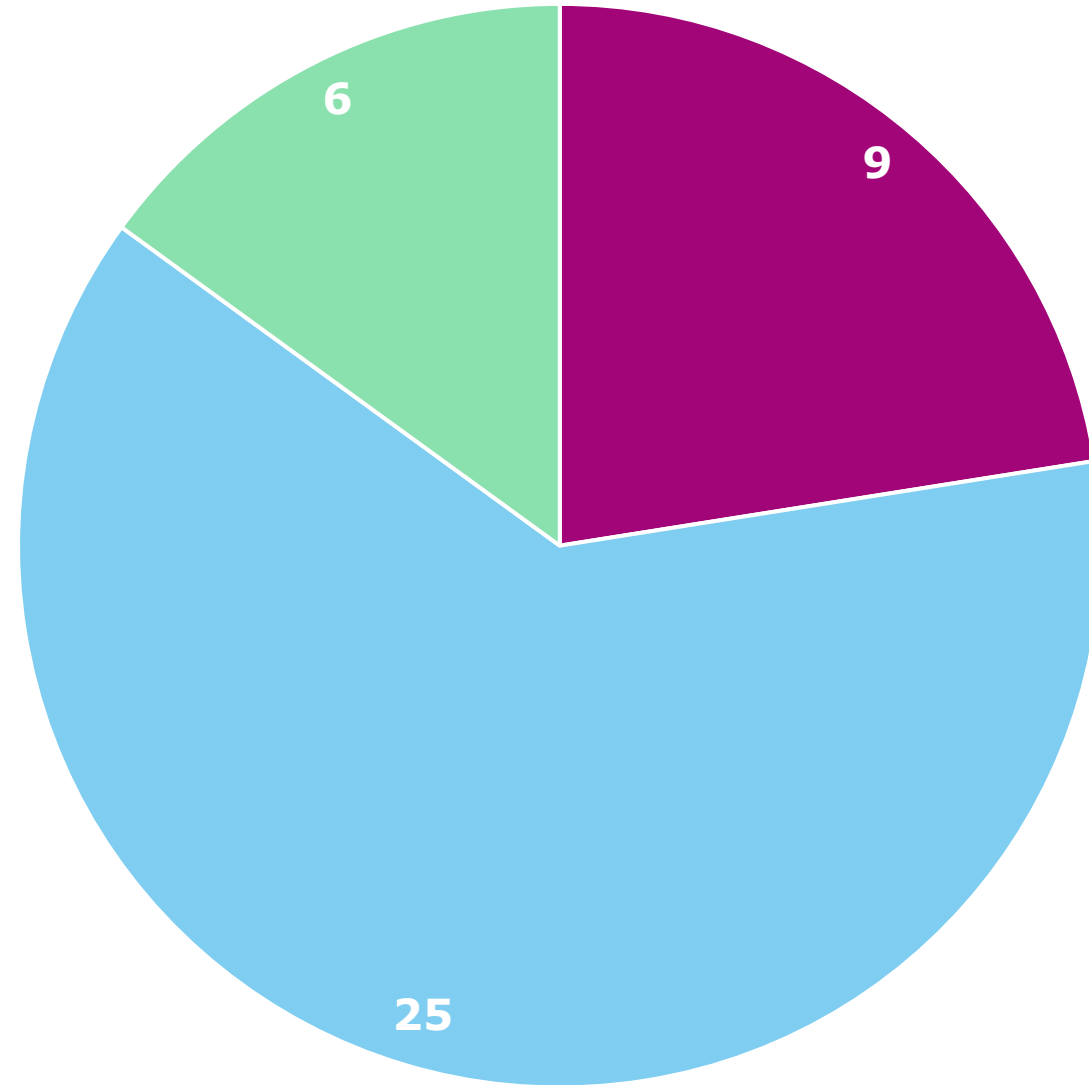
Brudd på
skjenketid

■ MAKS ■ Andre ■ Små ■

Medbrakt

■ MAKS ■ Andre ■ Små ■

«Når vi veileder i MÅKS kommuner
forstår de ansatte hva vi prater om»

Alkoholpolitisk handlingsplan og Retningslinjer for salg- og skjenkebevillinger

Plikt til å utarbeide alkoholpolitisk plan - § 1-7d

- Sikre **helhetlig** behandling av alkohol(rusmiddel)politiske spørsmål.
- Premiss for retningslinjer for salgs- og skjenkepolitikken
- Forutsetning for forenklet saksbehandling

Lovgivers intensjon

- Helhetlig rusmiddelpolitisk strategi
- «å begrense i størst mulig utstrekning de samfunnsmessige og individuelle skader som alkoholbruk kan innebære»
- Redusere alkoholkonsumet med 20% innen 2030 (Folkehelsemeldinga 2023)
- Se konsum, skadevirkninger, forebygging og behandling i en sammenheng
- For å gjøre gode grep

God nok alkoholpolitisk handlingsplan

Retningslinjer for salgs- og skjenkebevillinger. Ingen mål.	Retningslinjer med overordnede målsettinger. Ingen lokale mål.	Alkoholpolitisk plan med lokale utfordringer. Ingen handlingsplan	Alkoholpolitisk plan med lokale utfordringer og mål. Handlingsplan
	Kan inneholde fakta knyttet til nasjonale tall og strategier.	Belyser status og nasjonale og lokale utfordringer. Begrenset til alkohol.	Belyser utfordringsbildet relatert til bruk av rusmidler, forklarer og analyserer.
	Kan ha generelle målsettinger knyttet til nasjonale mål.	Nasjonale og lokale målsettinger knyttet til nasjonale og lokale mål	Målsetting, tiltak, evaluering og begrunnede videreførte/ nye tiltak. Inkluderer oftest narkotika
Ingen begrunnelser, ingen handlingsplan. Viser ikke til andre kilder.	Ingen begrunnelser, ingen handlingsplan. Viser ikke til andre planer.	Ingen begrunnelser som viser forholdet mellom utfordring og handling. Ingen andre kilder	Alt i egen plan, eller viser til andre kilder (vedlegg) og med en kort redegjørelse. Gjerne en rusmiddelpolitisk handlingsplan.
Retningslinjer, gjerne avgrenset til info på nettside om søknad om bevilling	Eksplisitte vedtatte retningslinjer.	Retningslinjene i seg selv er handlingsplanen, men er ingen alkoholpolitisk handlingsplan.	Planen er, uavhengig av hva den heter, en fullverdig alkoholpolitisk handlingsplan.

RUSMIDDELPOLITISK
HANDLINGSPLAN MED
ALKOHOLPOLITISKE
RETNINGSLINJER 2020- 2023
FOR MARKER KOMMUNE

Nasjonale mål og strategier

Lov- og regelgrunnlag

Utvikling av alkohol- og narkotikasituasjonen

i Norge

i Marker

Vurderinga av rusmiddelsituasjonen i Marker

Kommunale mål og strategier

Arbeide for å redusere bruk for å begrense
følgeskader

Forebygge ...

Virksomhetenes arbeid for å nå kommunale mål

a

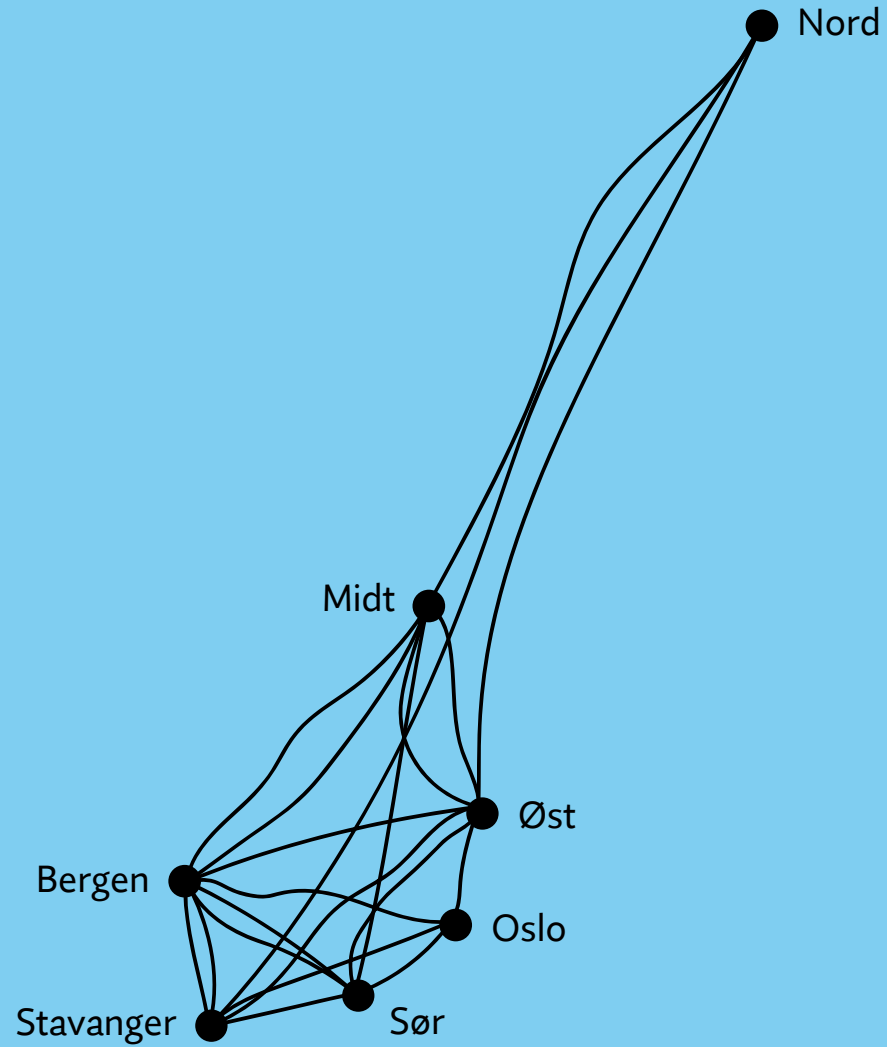
b

Alkoholpolitiske retningslinjer

KORUS

Øst

Et nettverk av
kompetansesentre

Helge Gulbrandsen / Dick Ekeroth

Samhandlingsmodell

MAKS Forum

Forebygging og kompetanse

- Vertskap
- Markedsføring

Myndighet

- Kontroll
- Orden

Saksbehandling

- Forvaltning
- Rutiner

Samarbeidspartnere

Historien om MAKS - Uteliv nedre Glomma

- Interkommunalt / tverretatlig samarbeid 2007
- Ansvarlig vertskap prosjekt 2008
- Kontrollprosjekt 2009
- MAKS uteliv 2011
  - Politiske retningslinjer, samarbeidsmodell vedtatt
  - Forankring i politiets virksomhetsplan
- MAKS håndbok 2017
- Årsrapporter

MAKS - Uteliv nedre Glomma

Erfaringsbasert håndbok i ansvarlig alkoholhåndtering

 POLITIET FREDRIKSTAD KOMMUNE SANDVÅG KOMMUNE Singsborg kommune KoRus-Ost

Utelivsbransjen i nedre Glomma

Fakta for region

- Tre kommuner - rundt 136 000 innbyggere
- 159 skjenkebevillinger
- Industri samfunn, lave levekår, høy ledighet,

«*vært ille goe te å drekkæ*» - «*kosær vårs*»

Mål

- Trygt og hyggelig uteliv
- Unngå overskjenking og skjenking av mindreårige
- Hindre rusrelatert vold
- Bedre og mer effektiv kontroll
- Lik praksis i kommunene
- (Rettferdighet – forutsigbarhet – «god butikk»)

4.9.2011 Fredriksstad Blad:

Fyll, slagsmål og hærverk

Østfoldpolitiet hadde nok å henge fingrene i natt til søndag. Fyll, slagsmål, innbrudd og hærverk var noe av det de måtte hanske med.

Sjekk den utviklingen! Det blir bare tryggere og tryggere å gå på byen i Fredrikstad

MINDRE BRÅK: Det er langt mindre bråk på byen nå enn for noen år siden, mener politiet. Foto: Erik Hagen

Av Kristian Bolstad

03. februar 2018, kl. 07:56

Siden 2013 har antall saker med vold og ordensforstyrrelser på byen rast fra 130 til 78. Politiet gir utelivsbransjen, vaktene og seg selv skryt for at statistikken går ned.

MAKS.

- Ulike roller felles målsetning. Respekt og tillit.
- Tett samarbeid og dialog mellom næring, kommune og politi.
- Økt kompetanse og systematisk arbeid.
- Tilstedeværelse og dialog med næringen hver helg.
- Mindre vold som følge av en mer profesjonell bransje.
- Bedre rustet til i fellesskap kunne møte nye utfordringer og trender.

Arbeidsmetodikk/suksesskriterier for trygge arrangement.

- MAKS metodikken og samarbeidet har vært viktig for å utvikle dette arbeidet.
- Erfarne arrangører som vet hva de må forholde seg til av rammer.
- Settes på objektleder fra politiet.
- Lytter til hverandre og respekterer hverandres ulike roller.
- Bruker mye tid i forkant sammen med arrangør, vaktseksjon og andre relevante aktører.
- Opptatt av kunnskapsheving og utvikling av trygge gode arrangementer.

Bruke kunnskap for å iverksette forebyggende innsats
alene eller i samarbeid med andre aktører

Sammen om et trygt uteliv

«MAKS samarbeidet har bidratt til at vi har en mye bedre dialog med næring og politi og at byene oppleves som tryggere å være i.»

Jon-Ivar Nygård, samferdselsminister og tidligere ordfører Fredrikstad

Nettsalg

KAS 2024

Kristina Klæboe

Næringsetaten Oslo kommune

Oslo

- Gjeldene rett
- Hva har skjedd på dette området?
- Problemstillinger

Foto: Pixabay

Nettsalg

- Nettsalg er ikke spesielt regulert
  - Unntak ;Bestemmelse om alkoholreklame i alkoholforskriften § 14-3 nr. 10
- Kapittel 3 i digital håndbok
- Tolkningsuttalelser fra Helse- og omsorgsdepartementet og Helsedirektoratet

Foto: Pixabay

Rammer:

- Alkoholovens bevilningssystem;
- Bevilling i den kommune utleveringen finner sted
- Styrer og stedfortreder
- Omsetningsoppgave/omsetningsgebyr

Utøvelse:

- Tidsbegrensninger for utleveringen
- Forbud mot salg og utlevering til personer under 18 år
- Forbud mot salg og utlevering til personer som er åpenbart påvirket av rusmidler

Kontroll og sanksjoner

- Kommunen er kontrollmyndighet
- Kravet til kontroll:
  - Salgs- og skjenkestedene skal kontrolleres så ofte som behovet tilsier
  - Hvert sted skal kontrolleres minst en gang årlig
  - Kommunen skal årlig utføre minst tre ganger så mange kontroller som de har salgs- og skjenkesteder
- Omfattet av prikktildelingssystemet

Foto: Pixabay

Hva har skjedd på området?

- Kartlegging av behovet for endringer i regelverket
  - Oppdrag fra Helse- og omsorgsdepartementet i 2017 om å kartlegge behovet for endringer i alkoholregelverket som følge av økt forekomst av salg av dagligvarer over internett.
- Helsedirektoratet leverte en kartlegging mars 2018.

Utviklingen de siste årene

- Pandemi → Økt kreativitet og omfang
- Teknologisk utvikling

Foto: Pixabay

Aktuelle problemstillinger

Lokaler og type
virksomhet

Kommunenes
skjønn og
selvstyre

Vilkårsadgangen

Styrer og
stedfortreder

Utlevering av
Posten

Takk for meg !

Kristina Klæboe
Næringsetaten Oslo kommune

